

“ ባባቱ ከተማ፣ ልጁ ተቀማ ” (ድ/ር ይማሙ ይመር)

‘ውሃ ሲወሰድ እያሳሳቀ ነው’ እንዲሉ፣ ኢትዮጵያን ‘ሱሴና ልብሴ’ ናት፣ እያሉ እያዋዙ ሲሸነግሉ ሰንበተው፣ የኦሮሞ ልሂቃን ሰውሩን ወረራ ይፋ አድርገዋል። በ 1928 ጣልያን ኢትዮጵያን ለመውረር ይችል ዘንድ ፣ አማራን ማንበርከክ መርሁ አደረገ። ለዚህም አጋር ለማሰባሰብ የፀ-ረአማራ ትርክት ሲነዛ፣ ተከታይ አላጣም። በአምስቱን የወረራ ዘመናት ከተፈጁት፣ በጣምት አንድ ሚሊዎን በላይ እትዮጵያውያን፣ 95 ከ 100 የሚሆኑት አማሮች እንደነበሩ ፣ የጠላት መዛግብት ይመስክራሉ። ከ 25,000 ግድም አርበኞችም 23,000 (96%) አማሮች እንደነበሩ የጣልያን ሰነዶች ያሰረዳሉ። እንግዲህ ከዚያ ግዜ እስካሁን፣ አማራ የሰላም እንቅልፍ የተኛው ፣ ለ 31 አመታት ብቻ ነው። ይህም ነፃነት ከተቀዳጀንበት (1935) ፣ የንጉሱ መንግስት እስከተገረሰበት፣ እስከ 1966 ድረስ ነው። አማራ መስርቶ፣ አቁሞ፣ባስከበራት አገሩ፣ ከ 50 አመታት በላይ፣ መከራና ፍዳውን አይቷል።

ደርግ የተባለው የሰራዊት ጥርቅም አባላት፣ አብዛኛውን፣ እድሜ ያልመከራቸው፣ በትምርትና በልምድ ያልዘለቁ፣ ምግባረ-ብልሹዎችም የነበሩበት እንደነበርም ይታወቃል። “በደምባራ በቅሎ ፣ ቃጭል ተንጠልጥሎ” ሁኖ፣ የሰራዊቱ አጋር የነበሩትም (ሚእኤይሶን) ሆኑ፣ ተፋላሚዎቹ (ኢህአፓ)፣ ፀረ-አማራ ስለነበሩ ፣ ደርግ አነርሱን ለመምሰል፣ ያለ ከልካይ፣ ያማራን ቅስም ለ 17 አመታት ሲሰብር ቆየ። አማራን አሽመድምዶ፣ አባቶቹ በደማቸው ያቆዩዋትንም አገር፣ ለባላንጦቹ አስረከቦ ከሰሙ።

ቀለም-ቀመሱ አማራ፣ አባቶቹን ከታሪክ ማማ አውርዶ፣ የወራሪን እና የባንዳን፣ ያልነበረ የጀግንነት ታሪክ ያናፍስ የነበረው፣ በድንቁርናው ብቻ አልነበረም። በቦታችንት ሆኖ የባሳቸውን የባንዳ ዝርዮች፣ የመገንጠል አባዜ ለማለዘብ፣የባቶቹን ታላቅነት በማጋራት መለማመጡ ነበር ። “የአህያ ስጋ፣ መሬት ሲሉት አልጋ” ሆነ እንጂ። እነ ስም-አይጠሩ ፣ ካንጅታቸው የቦታችንታቸውን ይወዱታል። ዝቅተኝነታቸውን ሊላቀቁት አይችሉም። ስለሆነም፣ ወንጌላውያና ሌሎች ባእዳን የሃሰት ፀረ-አማራ ትርክት የወራሪዎችና የባንዳ ዝርዮች ጥርሳቸውን ነቅለዋል። ተግባራቸውም፣ ታላቁን የአማራ ህዝብ ያለኋጢአቱ ስም ሰጥተው፣ በጅምላ ይወነጅሉ የነበረው፣ እንደነበሩ የወረዳ ለማውረድ ነበር። ይህ ሁሉ ሲሆን ፣ አሰራትን ከመሰሉ ጥቂት አንበሶች በቀር፣ ምሁሩ አማራ፣ እምቢ አሻፈረኝ አላለም። ዛሬ የወራሪዎችና የባንዶች ጣምራ መንግስት፣ የአማራ ምስለኔዎች ፣ ከአዲስ አበባ ነቅሎ ባህር ዳር እንዲከተቱ ያደረገው፣ የአማራ ስነ ልቦና በሃሰት ትርክት፣ ስለተሰለበ ነው። አማራ፣ ያባቱ ልጅ መሆን ይኖርበታል ። አማራው በድንቁርናውና ሃሞተ-ቢስነት ነው ፣ በአማራ-ጥልነት የተኮቱትን አንጎች ፣ ኢትዮጵያ 'ሱሴ ናት/ልብሴ ናት ስላሉ ፣ ከበሮ የደለቁላቸው። በአንድ ሻብያ ልብ-ወለድ ተመስርቶ፣ የኦሮሞ ባህል በሆነ ድርጊት (ጡት መጉመድ) አማራን ወንጅሎ ፣ የአኖሊያቸውን ሃውልት ያሰራውን አቢይን ፣ ሙሴ ነው ያሉ አማሮች ጥቂት አደሉም።

ዛሬ ድፍን አማራ አሌ የማይለው ሃቅ ፣ ያልታጠቁን ወገኖችህን በሃረር፣ ብድሬ ደዋ በወለጋ፣ በወሎ ፣ በአርሲ፣ በሸዋ፣ በባሌ፣ በጅማ ፣ በግፍ የሚፈጀው አብዮታዎች መንግስትነት ፣ ከተት ሊያውጅ-በህ ብዙ ሸህ ሰራዊት ማሰናዳቱ ነው። አንድ ዙር የአማራ ጦር ቢሰለጥን የበረገው አብይ፣ 28 ዙር አገር ሊወር የሚችል ኦሮሞ አስለጥኗል። የጠላቶቻችን ጭምብል ወልቆ፣ እነ ሱሴ ናት”/ ልብሴ ናት”፣ እርቃነ-ስጋቸውን ቀርተዋል። መልቲና ከሃዲዎች መሆናቸውን አረጋግጠናል። ግን ልዕልናችን ይጥላቸዋል።

አማራ ተወሯል። በ 300 አመታት 28 ነባር ኢትዮጵያውያንን ያጠፋው የኦሮሞ ወረራ፣ ከ 150 አመት በኋላ፣ መንግስት ሆኗል። 85 ከሞጋሳ እና ገዳ፣ የተረፉ የነባር ኢትዮጵያውያን ባህልና ቋንቋዎችን ሊረመረም የተነሳው ወራሪ የኦሮሞ ፅንፈኞች ስርዐት፣ ጌዶ ያደረገውን ነገ ፣ አፋር፣ ሃረር፣ ከንባታ፣ ጋሞ፣ ሃድያና አጋዴን ፣ ሸዋ ፣ ወሎ መሞከሩ አይቀርም። በኦሮሞ ወረራ የተነጠቀነውን ምድር ፣ ከአዲሲቹ ወራሪዎች መዳፍ መመንጠቅ የነባር ኢትዮጵያውያን ሁሉ ፈንታ ነው።ለአማራው፣ ፍልሚያው ለህልውና ነው።

አዎ ፣ ተንጋለን አኝተውናል። ያባቶቹ ልጆች ሆኖ ያልተገኘን አማራ፣ ባላንጦቹ፣ ዝቃጭ እረኛ መረጡለት። ለከተማ ፣ ለቀናት እና ለወራት እንኳን ቃላት የሌላቸው ወራሪዎች፣ አማራን ለማጥፋት ማቆብቆብ፣ የቁም ሞት ያህል ነው። አማሮች፣ እትባተቸው በተቀበረበት ፣ አባቶቻቸው በመሰረቷት፣ ወራሪዎቹ ኦሮምያ በሚሏት ኢትዮጵያ፣ በቋንቋቸውን መገልገል ወንጀል ሆኗል። አዲስ አበባን የኛ ያሉ ደፋሮች፣ ነገ ጎጃም፣ ጎንደር ሸዋ ወሎ አይቀርላቸውም። ረፈዶ እንጂ አልመሸም። ወላድ በድባብ ትሂድ እንጂ፣ አማራ ጀግና አጥቶ አያውቅም። ካሁን ወድያ፣ ወራሪዎች የሸመዋቸው የአማራ እረኞች (ሎሌው አዴጋ)፣ እግራ አውጭኝ ባይሉ፣ ውርድ ከራሴ ነው። ፋኖው ይመነጥራቸዋል። የአማራ የሞህነት ሊበቃ ይገባል። አማራን ከነኚህ ወራሪ አረመኔዎችና ባንዳዎች የጥፋት ዘመቻ ፣ የልጆቹ ከንድ ይታደጋቸዋል።